

Kuntavaalit 2025

**Kaiken takana on kunta.
Rohkeiden päätösten takana on
kuntapäättäjä.**

Maija Ruoho
Laura Lyly

Kuntavaaleissa päätämme arjesta ja lastemme tulevaisuudesta

Kuntamme kohtaavat ennennäkemättömiä haasteita. Julkisen talouden paineet, väestörakenteen murros, globaalit muutokset ja kaupungistuminen ovat täällä nyt. Lastemme ja nuortemme hyvinvointi sekä elinvoiman luominen ovat ratkaisevan tärkeitä Suomelle. Jatkossa kunnilla on entistä vahvempi rooli elinvoiman luomisessa. Mutta miten onnistumme ottamaan elinvoimaroolin haltuun ja pitämään jokaisen nuoren mukana? Siinä on haastetta seuraavalle valtuustokaudelle.

Ratkaisut haasteisiin löytyvät kunnilta, joista jokainen on erilainen. Nyt, jos koskaan tarvitaan rohkeita ja eteenpäin katsovia päättäjiä, joilla on halua ja taitoa ohjata asiat oikealle kurssille. Tämä vaatii laadukkaita, tietoon perustuvia ja rohkeita päätöksiä – nyt enemmän kuin koskaan. Kuntavaalit ovat enemmän kuin paikallispolitiikkaa – niissä päätämme, elinvoimasta, arjesta ja ennen kaikkea lastemme ja nuortemme tulevaisuudesta.

Toimitusjohtaja **Minna Karhunen**

Kunta- ja aluevaalit 13.4.2025.

**Kaiken takana on kunta,
kunnan takana on
Kuntaliitto.**

José Valanta, puh. 050 523 1116,
yhteysjohtaja,
jose.valanta@kuntaliitto.fi

Laura Lyly, puh. 050 439 5068,
erityisasiantuntija
laura.lyly@kuntaliitto.fi

Maija Ruoho, puh. 050 340 3541,
kuntavaalien projektipäällikkö, viestintä
maija.ruoho@kuntaliitto.fi

Kuntavaaleissa päätämme arjesta ja lastemme tulevaisuudesta

Kuntapäättäjät paljon vartijoina – ja ratkaisijoina!

1. Vaikutat siihen, miten turvallinen ja hyvinvoiva lastemme ja nuortemme tulevaisuus on.
2. Pidät hallussasi avaimia koko Suomen elinvoiman kasvattamiseen.
3. Päättäjänä kaupunkiseudulla ja kaupungeissa varmistat, että luot hyvinvointia kuntaasi suuremmalle alueelle.
4. Päättäjänä teet älykkään sopeutumisen avauksia ja ratkaisuja, joilla turvaat hyvän arjen myös jatkossa.
5. Teet laadukkaita päätöksiä ja olet vastuussa rakentavasta päätöksentekoilmapiiristä.

**Kunnat erilaistuvat:
ratkaisun avaimet
haasteisiin löytyvät
kunnilta itseltään.
Ratkaisuja tekemään
tarvitaan osaavia ja
yhteistyökykyisiä
kuntapäättäjiä.**



**Kuntapäättäjä:
Vaikutat siihen,
miten turvallinen ja
hyvinvoiva lastemme
ja nuortemme
tulevaisuus on**



Kuntapäättäjä: Vaikutat siihen, miten turvallinen ja hyvinvoiva lastemme ja nuortemme tulevaisuus on!

1.1 Kuntapäättäjänä olet tekemässä ratkaisuja lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamiseksi

Kunta luo ympäristön, jossa lapset ja nuoret viettävät arkinsa: kunta on lähellä meistä jokaista. Kunnissa ratkaistaan, että nuorille on tarjolla koulutusta, liikuntamahdollisuuksia, nuorisotyötä, kulttuuria, työtä, asuntoja, hyvää elinympäristöä, mielekästä tekemistä ja tulevaisuuden näkymiä – siis turvallista ja viihtyisää arkea.

- Hyvinvointi syntyy monen toimijan yhteistyönä ja siksi on tärkeää hahmottaa laaja-alaisuus.
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantaminen vaatii **pitkäjänteistä moniammatillista** yhteistyötä ja **tietoon** perustuvaa päätöksentekoa.

Koko Suomen tulevaisuudelle on tärkeää, että sekä kunnat että hyvinvointialueet onnistuvat tehtävissään.

- Toimivat **Kunta-HVA yhdyspinnat** takaavat sujuvat palvelut lapsille ja nuorille.
- Tarkoituksenmukaiset palveluverkot ja saavutettavat palvelut ovat keskeistä asukkaiden hyvinvoinnille. Onnistunut hyvinvointityö on elinvoimateko!
- Yhteistyö yhdyspinnoilla on kuitenkin vielä alkumetreillä: siihen on tärkeä panostaa ja selkeyttää vastuita ja yhteistyön rakenteita.

Suomen menestymiselle on välttämätöntä pitää jokainen lapsi ja nuori mukana. Hyvinvointihaasteisiin on löydettävä ratkaisut yhdessä.

Kysymyksiä kuntapäättäjälle:

Miten kunnassasi luodaan hyvinvointia ja ennaltaehkäistään pahoinvointia?

Ajatellaanko hyvinvointia kokonaisvaltaisesti?

Toimiiko moniammatillinen hyvinvointityö kunnassa? Vai toimitaanko siiloissa?

Miten yhteistyörakenteista HVA kanssa saisi sujuvammat?

Onko tarjolla mielekästä vapaa-ajan tekemistä?

**Tulossa:
esimerkkejä
yhteistyöstä**

1

Kuntapäättäjä: Vaikutat siihen, miten turvallinen ja hyvinvoiva lastemme ja nuortemme tulevaisuus on!

1.2 Maailman paras kasvatus ja koulutus tehdään kunnissa. Ei anneta Pisa-laivan upota!

- Kunnilla tulee olla mahdollisuus järjestää perusopetus paikallisiin tarpeisiin ja joustavilla yhteistyömuodoilla sekä riittävillä resursseilla.
- Kunnat voivat itsenäisesti ja yhteistyössä lähteä hakemaan uusia tapoja järjestää opetusta!

Miksi näin?

- Syntyvyys laskee ja ikäluokat ovat pienempiä, mutta lasten **tuen tarpeet kasvavat**.
- Kaupungistuminen ja maahanmuutto haastavat kasvukeskusten kouluja, mutta harvaanasutuissa kunnissa koulumatkat pitenevät.
- Opetuksen kustannukset kasvavat, mutta **riittävät resurssit** on taattava jokaiselle lapselle.
- Suomalainen kuntaperustainen koulutus on tärkeä tekijä **segregaation ehkäisytyössä**.

Kunnat luovat hyvinvoinnin pohjan ja turvallisen kasvuympäristön. Laadukas koulupolku ja hyvät kohtaamiset, terveellinen elinympäristö ja virikkeelliset vapaa-ajan puitteet tukevat elinvoimaista tulevaisuutta.

Kysymyksiä kuntapäättäjälle:

Miten kunnassasi toteutetaan maailman parasta kasvatusta ja opetusta?

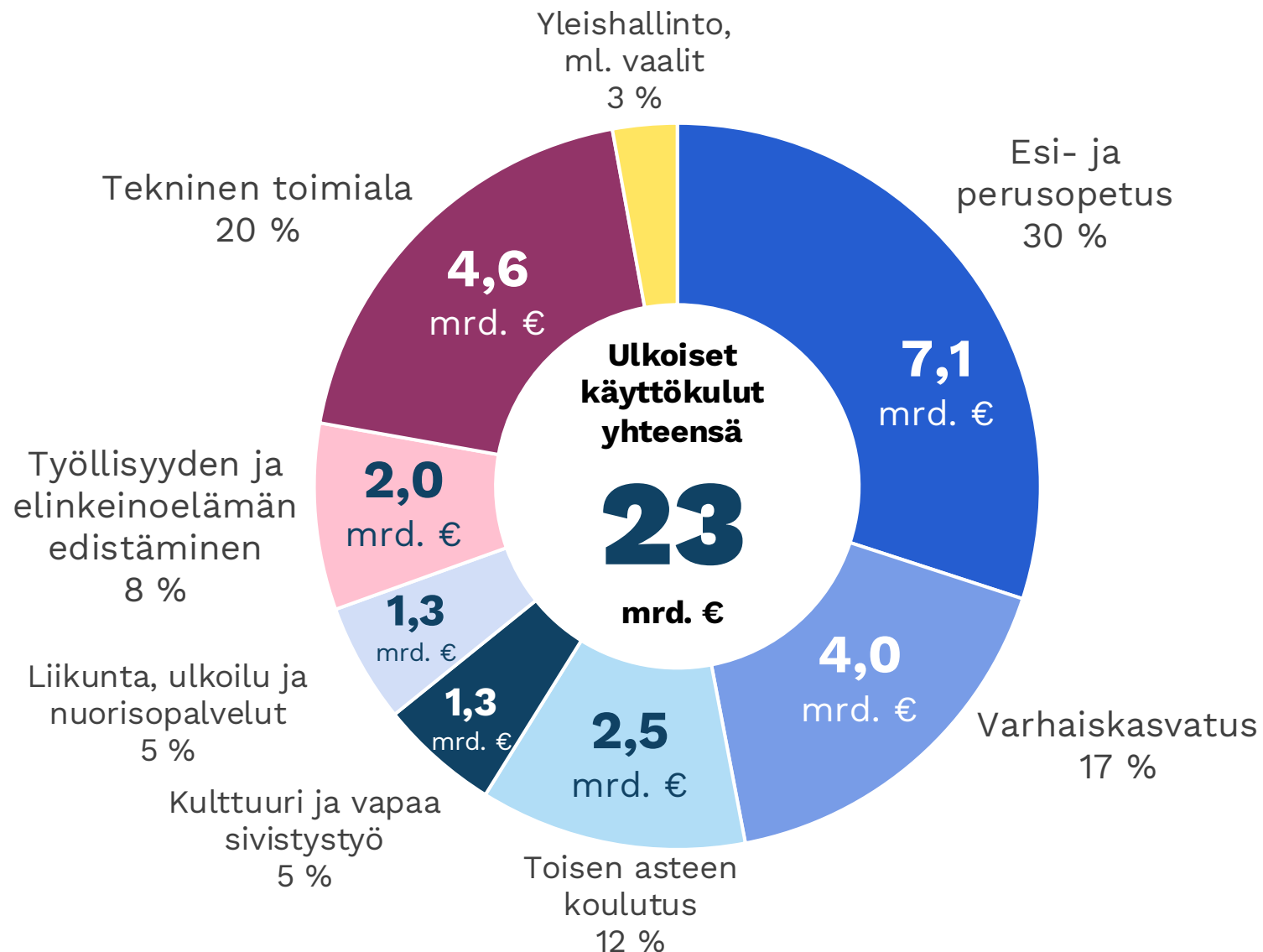
Miten kunnassa ratkaistaan varhaiskasvatuksen hoitajapula?

Millä päätöksillä turvataan riittävät ja yhdenvertaiset koulutuspalvelut kaikkialle?

Miten ratkaistaan dilemma: opetuksen kustannukset eivät laske samassa suhteessa kuin oppilaiden määrä?

**Tulossa:
esimerkkejä
opetuksen
järjestämisen
uusista
mahdollisuuksista**

FAKTA: Kuntien kuluista yli puolet kohdistuu sivistystoimeen



Ennusteen mukaan kustannuksissa on koko maan tasolla noin 5,4 % kasvupaine vuoteen 2030 mennessä, eli oppilaskohtaiset kustannukset kasvavat, vaikka oppilasmäärä laskee.

On entistä tärkeämpää miettiä, mihin kannattaa panostaa ja mistä luopua. Perusopetuksen järjestämiseen taloudellisesti kestävästi tulee etsiä innovatiivisia ja joustavia järjestämistapoja. (Kuntaliitto 30.5.2024)

Päivitetty 6.8.2024 Kuntaliitto/Mehtonen
Lähde: Valtiokonttori, VM, TEM
Peruskunnan käyttökulut HUOM: yhtiöt puuttuu.

**Kuntapäättäjä:
Pidät hallussasi
avaimia koko Suomen
elinvoiman
kasvattamiseen.**



2 Kuntapäättäjä: Pidät hallussasi avaimia koko Suomen elinvoiman kasvattamiseen.

2.1 Kunta luo elinvoimaa, ota päättäjänä kunnan uusi elinvoimarooli haltuun!

- **Kunnilla on jatkossa merkittävä rooli elinvoiman kasvattamisessa:** puitteet investoinneille, työpaikoille, osaajille ja onnistuneelle kotiutumiselle.
- Hyödynnetään TE-palveluiden potentiaali: yhdistetään elinkeinoelämän tarpeet ja osaajien taidot oikealla koulutustarjonnalla. Yrittäjämysteisyyttä tarvitaan.
- **Kunta on ratkaisevassa asemassa investointien kotiuttamisessa.** Kunta toteuttaa sujuvat lupa- ja kaavoitusratkaisut: investoinnit vaativat tontteja ja infraa, työntekijät tarvitsevat kohtuuhintaista asumista. Yritykset tarvitsevat toimivaa yhdyskuntaa, jota kunnat suunnittelevat, toteuttavat ja ylläpitävät.
- Vihreä siirtymä ja geopoliittisten muutosten mukanaan tuomat investoinnit avaavat uusia mahdollisuuksia eri puolella maata, mutta mahdollisuudet eivät jakaudu tasaisesti. Vihreän siirtymän infra vaatii kunnilta suuria investointeja.
- **Kuntapäättäjänä pääset tekemään rohkeita päätöksiä kilpaillussa toimintaympäristössä ja toimimaan yhteistyökumppanina elinkeinoelämän kanssa.**

2.2 Päättäjänä voit vaikuttaa pitovoimaan ja yhteisöllisyyteen

- Kaikki lähtee **kunnan omien vahvuuksien** tunnistamisesta: päättäjänä voit kehittää niitä!
- Terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö luodaan kunnissa!

2.3 Rahat ovat lopussa ja työvoimaa niukasti saatavilla: tarvitaan rohkeutta tehdä asioita toisin kuin ennen.

- Kunnat tarvitsevat lisää vapauksia toteuttaa asioita paikallisesti parhaalla tavalla, ja kuntapäättäjänä voit tehdä uusia avauksia. Onko kaikki yhteistyön mahdollisuudet tunnistettu?
- Kunnat tarvitsevat riittävän rahoitustason, jotta palvelut voidaan järjestää. Tulevaisuudessa tämä tarkoittaa, että kunnan verotuloja ja tulopohjaa ylipäänsä on kasvatettava.

Kaupungit ja kunnat rakentavat koko Suomen elinvoiman.

Kysymyksiä kuntapäättäjälle:

Minkälaisilla päätöksillä luodaan elinvoimaisempi kunta?

Oletteko tunnistanee EU:n suomat mahdollisuudet kunnan kehittämiseen?

Miten kunnassasi kotiutetaan investointeja verotulojen kasvattamiseksi?

Miten kuntasi kasvattaa verotuloja?

Miten luotte pitovoimaa ja houkuttelette osaajia?

**Tulossa:
esimerkkejä
elinvoiman
kasvattami-
seksi**

Kuntien väliset erot kärjistyvät entisestään.

**Kaupunkien
kasvukivut**

**Kun väestö- ja
veropohja pienenevät,
täytyy kasvaa pieneksi.
Kuinka se tehdään?**

Kasvajat ja hiipujat tarvitsevat erilaisia
ratkaisuja, mutta kaikki tarvitsevat
toimintavapautta.





Päättäjänä kaupunkiseudulla ja kaupungeissa varmistat, että luot hyvinvointia kuntaasi suuremmalle alueelle.

3.1 Kaupungit ja kaupunkiseudut ovat keskeisessä asemassa Suomen kilpailukyvyn kasvattamisessa, päättäjänä voit olla mahdollistamassa kasvua.

- Kaupungit **kotiuttavat investointeja** luomalla houkuttelevat puitteet, koska kaupungeilla on päätösvalta alueidensa kehittämiseen. Kaupungit toimivat alustoina ja kumppaneina innovaatioille.
- Elinvoimaisuus ja kilpailukyky vaatii osajia, ja **osaajapulan** ratkaisun avaimia on kaupungeilla ja kunnilla: kaikki kelpoisuusehdot eivät ole lain määrittämää, KV-osaajien rekrytointia voidaan helpottaa sekä kotiutumisen palveluita parantaa. Päättäjät ovat keskeisessä asemassa uusien **TE- ja kotouttamispalvelujen** käynnistämisessä.

3.2 Päättäjänä voit asetella palapelin palasia paikoilleen: kestävän maankäytön yhteensovittaminen on tärkeää kaupunkien kasvuun ja kaupunkilaisten hyvinvoinnille.

- Kaupungeissa täytyy onnistua sovittamaan yhteen kaupungin maankäyttö, ilmastonmuutoksen vaatimat toimet sekä luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen.

3.3 Päättäjänä voit vaikuttaa kaupungin sisäiseen eriytymiskehitykseen.

- Alueiden eriytymiskehitystä torjutaan ennen kaikkea kaavoituksen ja **asuntopolitiikan** avulla: miten kaupunkia kaavoitetaan ja millaisia asuinalueita siellä on? Nämä vaikuttavat siihen, millaisia ihmisiä alueelle muuttaa. Asuntopoliittiset ratkaisut vaikuttavat siis laajemmin hyvinvointiin ja asuntomarkkinoiden toimivuus on edellytys kaupunkien taloudelliselle menestykselle.
- Kaupungeissa lasten määrä ei vähene radikaalisti, mutta **vieraskielisten** lasten määrä kasvaa entisestään. Päättäjät voivat vaikuttaa siihen, että jokaisella lapsella on mahdollisuus kasvaa omaan täyteen potentiaaliinsa ja hyvään elämään taustastaan riippumatta: tätä voidaan tehdä paitsi yhdyskuntasuunnittelun myös kasvun ja oppimisen kautta.

Väestö, maahanmuutto ja työllistymismahdollisuudet keskittyvät suuriin kaupunkeihin.

Kysymyksiä kuntapäättäjälle:

Miten kunnassa edistetään norminpurkua ja kokeiluja?

Miten kaupunki houkuttelee osajia eri toimialoille?

Miten kaupungissa tasapainoillaan rakentamisen ja luonnon monimuotoisuuden kanssa?

Miten kasvukeskuksissa ratkaistaan alueiden eriytymiskehitys?

Miten asumisen kustannusten nousua hillitään?

Millä toimenpiteillä nuorten työllistyminen turvataan?

Miten onnistutaan kotouttamisessa, siten että maahanmuuttajat työllistyvät? Onko oma kuntasi ottanut rekrytoinneissa kv-osaajat huomioon?

4 Päättäjänä teet älykkään sopeutumisen avauksia ja ratkaisuja, joilla turvaat hyvän arjen myös jatkossa.

Kunta on ihmisen koti. Vaikka alueet eriytyvät, ne eivät autioidu.

2/3 Suomen kunnista menettää väestöään. Arjen pitäisi olla hyvää, vaikka kunnasta palvelut ja väki vähenevät: hyvinvointi ei aina edellytä kasvua.

4.1 Päättäjänä voit vaikuttaa elinvoimaan ja paikallisten ratkaisujen kehittämiseen älykkään sopeutumisen keinoin.

- **Maailman muuttuessa on sopeuduttava älykkäästi uuteen.** Se tarkoittaa, että ennakoidaan tulevaa, tehdään yhteistyötä, hyödynnetään teknologia tehokkaammin ja ollaan innovatiivisempia kuin ennen.
 - Löytyisikö esimerkiksi palveluiden tuottamiseen, opetuksen järjestämiseen tai työvoimapulaan ratkaisuja alueellisella yhteistyöllä tai uusia teknologisia ratkaisuja hyödyntämällä?
- Älykkäässä sopeutumisessa keskeistä on tunnistaa alueiden ja kuntien kehittämisen ja uusiutumisen mahdollisuudet.
- Verotulojen merkitys kuntataloudelle kasvaa entisestään, joten elinvoima on elinehto. Onko kaikki mahdollisuudet kartoitettu? Onko rohkeutta hakea uusia ratkaisuja yhdessä elinkeinoelämän kanssa?
 - Päättäjänä pääset puntaroimaan, mistä kunnan elinvoima koostuu:
Esim. Luontomatkailu vs. kaivoshankkeet / tuulivoima

4.2 Palveluita tarvitaan edelleen – erilaisia paikallisia ratkaisuja on välttämätöntä kehittää.

- Suomessa asuu tulevaisuudessakin lapsia myös väestöään menettävillä alueilla. Uusia tapoja järjestää opetus on kokeiltava!
- Toimivista tietoliikenneyhteyksistä tulee viimeistään nyt elinehto niin kouluille kuin asukkaille ja yrityksillekin.
- Kuntapäättäjänä olet mukana luomassa tulevaisuuden palveluverkkoja kuntaasi. Millainen on palveluverkko harvaan asutuilla seuduilla? Hyvää yhteistyötä, kumppanuuksia ja luovuuden taitoja tarvitaan! Lähivuosina palveluverkkouudistuksia tehdään laajasti.

**Tulossa:
esimerkkejä
älykkäästä
sopeuttami-
sesta**

Kysymyksiä kuntapäättäjälle:

Miten kunnassasi luodaan/kasvatetaan elinvoimaa?

Minkälaisia uusia toimintatapoja kunnassasi on otettu käyttöön palvelutarpeiden muuttuessa? (kokeiluja? laajempaa yhteistyötä?)

Miten palveluiden saavutettavuus turvataan tulevaisuudessa ja miten palveluverkko optimoidaan sopivaksi tulevaisuuden tarpeisiin?

Millaisia päätöksiä siintää horisontissa? (Sote-kiinteistöt, investointimahdollisuudet, koulut)

Kuinka kasvaa pieneksi, kun väestö- ja veropohja pienenevät?

**Teet laadukkaita
päätöksiä ja olet
vastuussa
rakentavasta
päättöksentekeilma-
piiristä.**



5 Teet laadukkaita päätöksiä ja olet vastuussa rakentavasta päätöksentekoilmapiiristä.

5.1 Keskustelu- ja päätöksentekoilmapiiri on päättäjien ja viranhaltijoiden hyppysissä

- Kaikki lähtee rakentavasta ja luottamukseen perustuvasta päätöksentekokulttuurista, ja siitä, että kukin hoitaa oman roolinsa tehtävät vastuullisesti ja toisia päättäjiä kunnioittavasti.
- Päättäjänä luot toimivaa keskustelu- ja päätöksentekoilmapiiriä, joka on kunnan menestymisen ja toimivan demokratian edellytys.
 - Työ vaatii pitkäjänteisyyttä ja tietoon pohjautuvaa päätöksentekoa
 - Kunnissa on tärkeää muistaa vahvistaa keskinäistä luottamusta, maltaa tehdä yhteistyötä ja säilyttää usko tulevaisuuteen.
- Luottamushenkilöiden teoilla on vaikutusta. Valta kannattaa kohdistaa oikeisiin asioihin - *mitä ne oikeat asiat ovat sinun kunnassasi?* (Yhteistyö, resurssien turvaaminen, asukkaiden hyvinvointi, elinvoiman vahvistaminen)

5.2 Onko tupla- ja triplaroolit ok?

- Kuntiin ja hyvinvointialueille tarvitaan laaja kirjo eri taustaisia edustajia päättämään asioista moninäkökulmaisesti ja hankalien jääviystilanteiden välttämiseksi.

5.3 Vaikeat päätökset edessä

- Keskustelu kuntakentän tulevaisuudesta on edessä – Millä ratkaisulla asukkaiden palveluiden saatavuudesta huolehditaan tulevaisuudessa? (Ennen kuin joku muu tulee ja päättää...)

**Tulossa:
esimerkkejä
hyvästä
yhteistyöstä**

Kysymyksiä kuntapäättäjälle:

Miten hyvin sinun kunnassasi luottamushenkilöt ja viranhaltijat puhaltavat yhteen hiileen?

Miten ylläpidätte hyvää keskustelu- ja päätöksentekokulttuuria? Millaisia linjauksia teillä on? Miten puututte epäasialliseen käytökseen?

45% kuntien päätöksistä juontaa juurensa EU:hun – miten aktiivinen kuntasi on EU kysymyksissä?

Miltä kuntasi näyttää 10 vuoden päästä?

Kuntaliitto tarjoaa koulutusta kuntien valtuutetuille

Hyvä päätöksentekokulttuuri on kunnan menestymisen edellytys. Luottamushenkilöiden koulutukseen ja perehdytykseen kannattaa panostaa erityisesti valtuustokauden alussa, jotta päätöksenteko on alusta asti sujuvaa ja luottamushenkilöt sisäistävät oman tehtävänsä ja roolinsa.



- ✓ Kuntaliitto-konserni tarjoaa laaja-alaisesti tukea ja koulutusta luottamushenkilöille.
- ✓ Kuntaliiton koulutukset on suunnattu kaikille kuntien luottamushenkilöille.
- ✓ Koulutukset ovat maksuttomia etäkoulutuksia.
- ✓ Ajantasaiset koulutukset ja muut luottamushenkilöperehdytykseen liittyvät aineistot keräämme verkkosivuillemme, jossa ne ovat hyödynnettävissä maksutta:
www.kuntaliitto.fi/valtuutettu.

Kuntaliiton tarjoamat maksuttomat uuden valtuustokauden koulutukset ja palvelut

MAKSUTTOMAT ETÄKOULUTUKSET

Valtuustokauden startti kesäkuussa 2025

- ✓ Valtuustokauden näkymät, valtuuston tehtävät ja luottamushenkilön rooli

Luottamushenkilöperehdytykset syksyllä 2025

- ✓ Kunnanvaltuuston toiminta ja tehtävät
- ✓ Luottamushenkilön rooli ja vaikuttaminen
- ✓ Hyvä valtuusto-, hallitus- ja lautakunta-työskentely
- ✓ Hankalat päätöksentekotilanteet
- ✓ Kuntatalouden perusteet
- ✓ Elinvoimakunnan rakentuminen
- ✓ Kunta hyvinvoinnin edistäjänä

KUNNANHALLITUSTEN PUHEENJOHTAJIEN MAKSUTON KOULUTUS

- ✓ Kaksipäiväiset koulutukset hallituksen puheenjohtajan rooleista ja tehtävässä onnistumisesta
- ✓ Lähikoulutukset, pienryhmiä syyskuu 2025 – joulukuu 2026

MAKSULLISET KOULUTUKSET

- ✓ Kuntapuheenjohtajapäivät 21.–22.8.2025 Vantaalla
- ✓ FCGn tilauskoulutukset ja Kuntapäättäjä-verkkopalvelu: koulutus.fcg.fi/kunnallinen-paatoksenteko-koulutukset

Luottamushenkilötiedon paikka:
www.kuntaliitto.fi/valtuutettu



**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet



Tausta-aineistoa

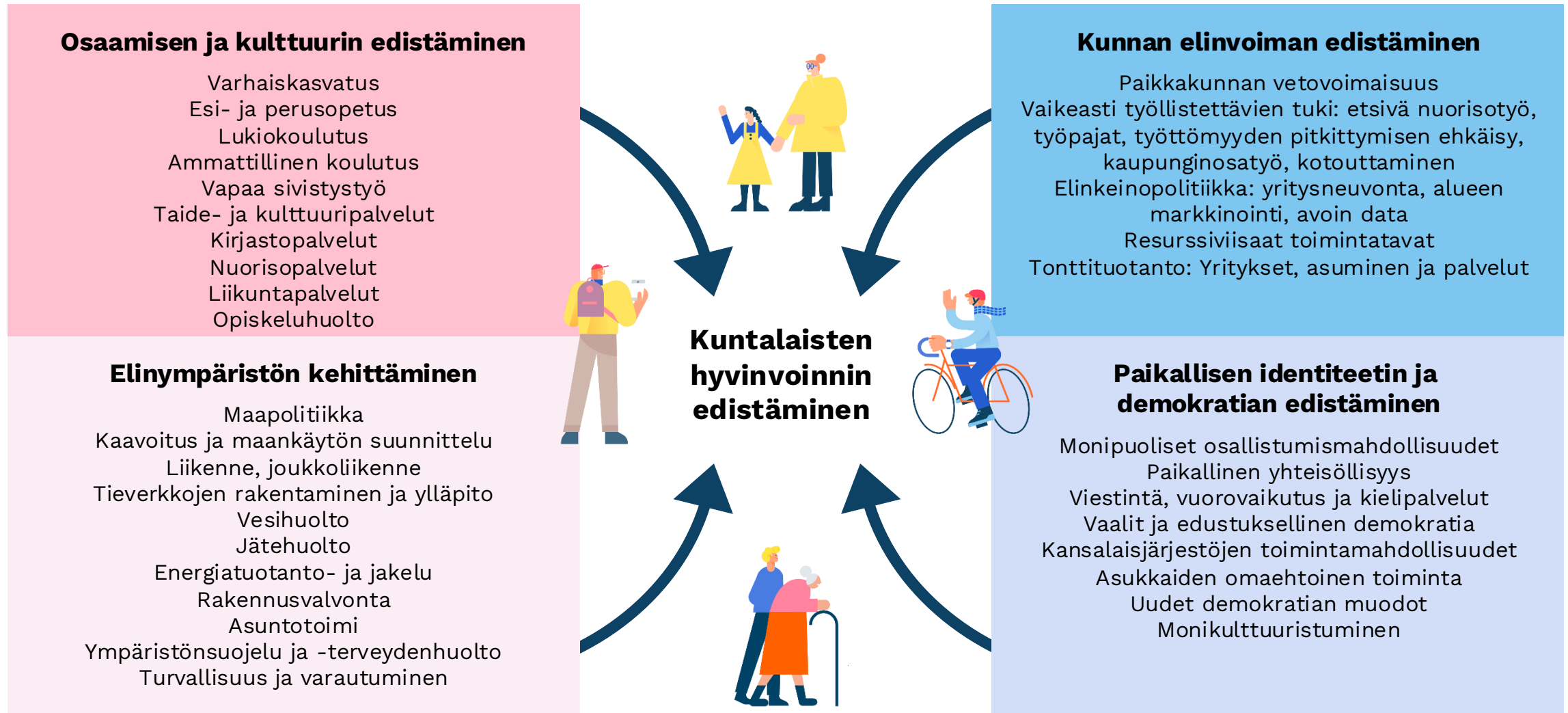
Faktaa: Kaupungit ja kunnat Suomessa

- Suomessa on vuonna 2024 yhteensä 309 kuntaa, joista 108 käyttää itsestään kaupunki-nimitystä ja 201 kunta-nimitystä.
- Asukasmäärältään Manner-Suomen pienin **kunta** on Luhanka (692 asukasta) ja Ahvenanmaan pienin kunta on Sottunga (111 asukasta).
- Suomen pienin **kaupunki** on Kaskinen (1 256 asukasta) ja suurin Helsinki (664 028 asukasta).



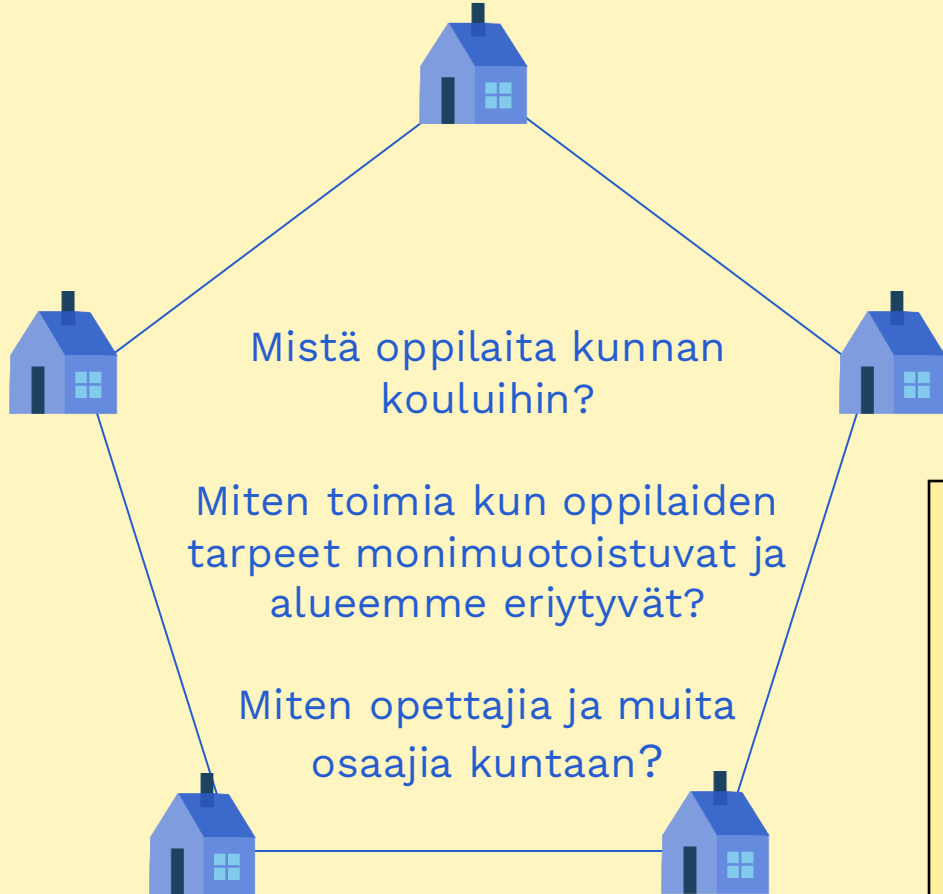
Kunta on olemassa asukkaitaan varten. Kunnilla on tärkeä rooli hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäjänä, viranomaistehtävien hoitajana, paikallisyhteisönä ja demokratian kivijalkana.

Kunta = elinvoima, elinympäristö, koulutus



Verkstoperuskouluhankkeesta tulossa vinkkejä perusopetuksen verkostomaiseen järjestämiseen

KUNTIEN ERILAISTUVAT
PERUSKOULUPALVELUVERKOT



VERKSTOKOULUT KUNTAPOHJAISEN
PERUSOPETUKSEN TUkena



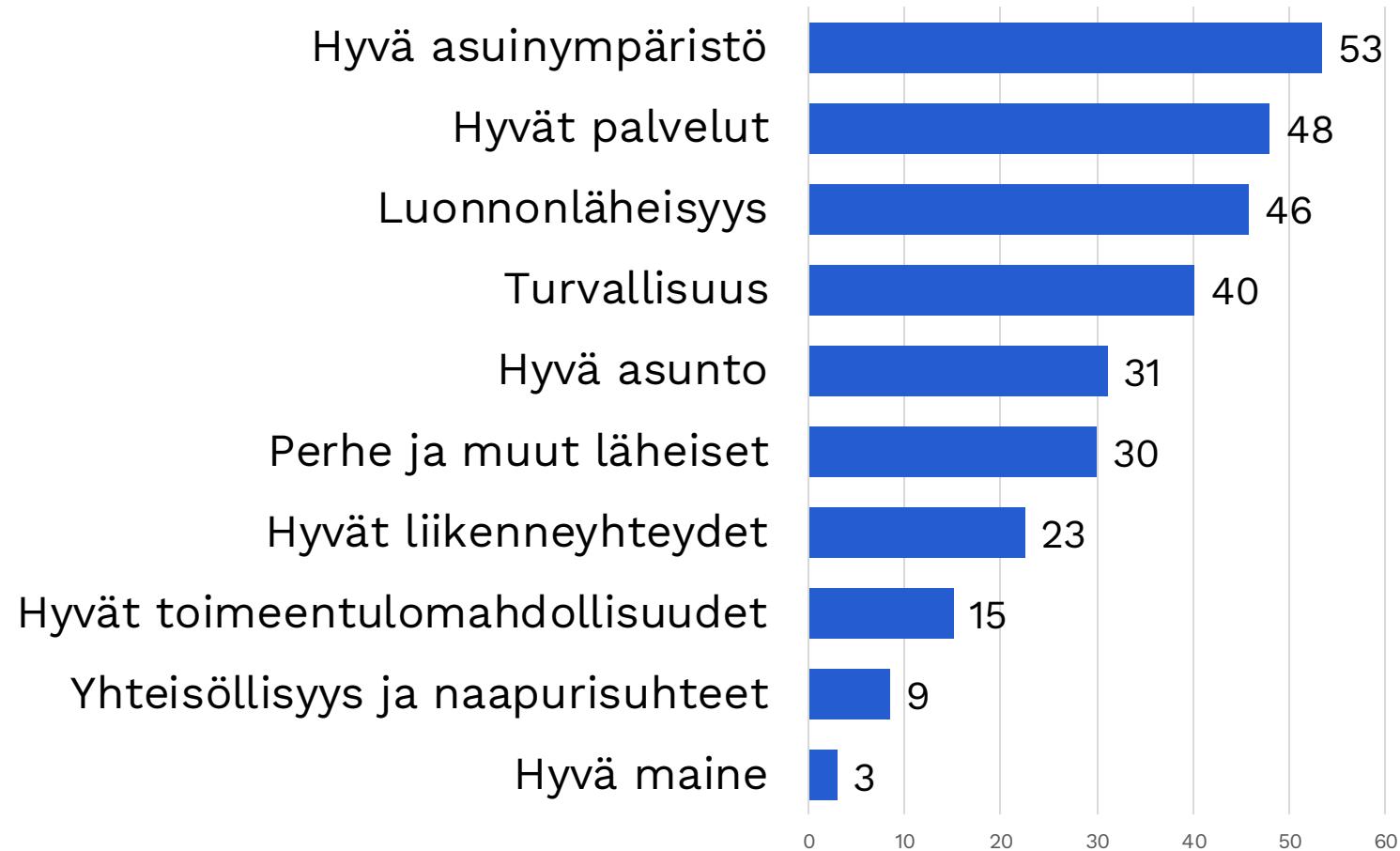
Miten ja milloin
verkstomaisempi
toimintatapa on
kaikkia hyödyttävä
ratkaisu
perusopetuksen
järjestämiseksi?

Tummia pilviä kuntakentän horisontissa



Kuntalaistutkimus 2020:

Kolme (3) tärkeintä asiaa hyvässä kotikunnassa/kotikaupungissa 2020. % vastanneista (N= 10 782)



Kolme tärkeintä 2020:

1. Hyvä asuinympäristö: 53%
2. Hyvät palvelut: 48%
3. Luonnonläheisyys: 46%

Kuntien kukkaronpohjat näkyvissä

Julkisen talouden kehitys on heikkoa. Julkisen sektorin rahat eivät riitä ratkaisemaan kaikkia tarpeita.

Edessä kiinteistöpommi: 30-50% sote-kiinteistöistä jää tyhjilleen, kunnat tulevat menettämään noin 200 M€ vuokratuloja vuosittain. Ylläpitokustannukset jäävät kunnille. Vuoteen 2040 mennessä 30 % sivistysrakennuksista on tarpeettomia. Kiinteistökysymykset erityisesti harvaan asuttujen alueiden kuntien ongelma.



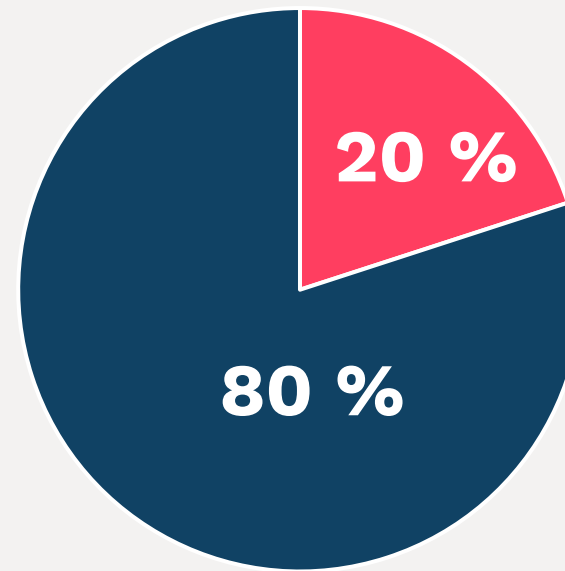
Vuosi 2024



Vuosi 2025



Vuosi 2027



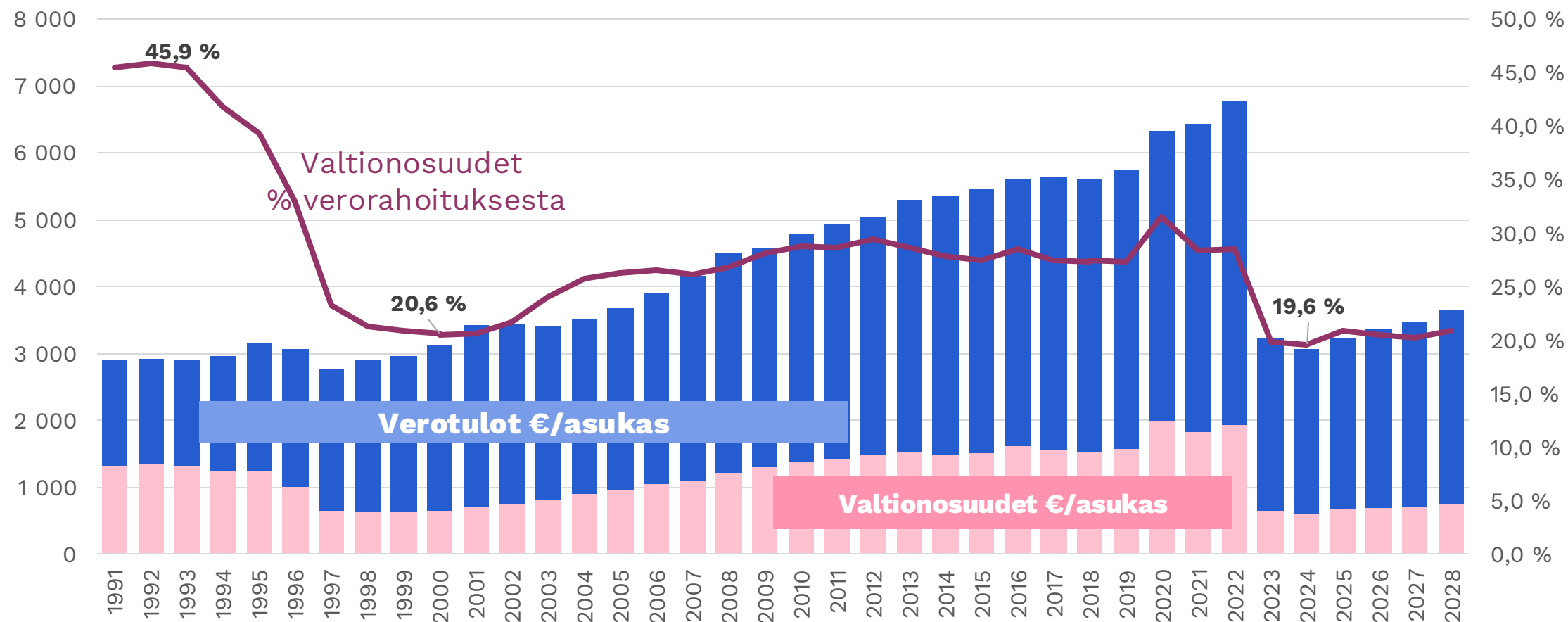
Valtio rahoittaa vain viidenneksen kuntien menoista. Valtionosuudet seuraavat lapsia.

Kuntien toiminnasta valtaosa rahoitetaan kunnan omilla verotuloilla. Tarvitaan verotuloja: investointeja, työpaikkoja, osaajia.

Kasvulla ja kehityksellä on hintansa - ilmastonmuutos on todellisuutta: vihreä siirtymä edellyttää ensivaiheessa investointeja, ja varautumista ja sopeutumista tulee tehdä aktiivisesti.

Valtion rahoitusosuus peruspalveluihin historiallisen alhaisella tasolla

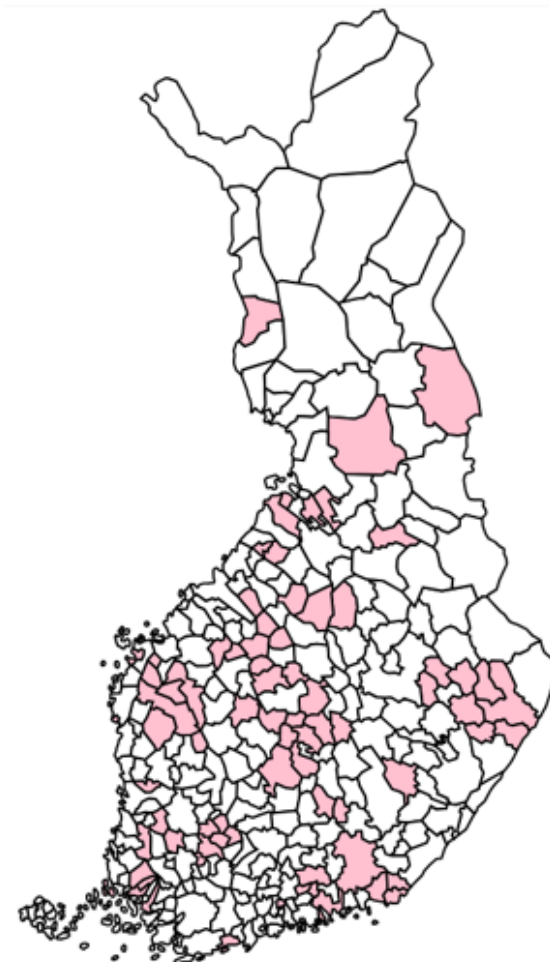
Lähteet: Tilastokeskus, Kuntaliitto, valtiovarainministeriö, oikeusministeriö



Kriisikuntakriteereitä kolkuttavien kuntien lukumäärä moninkertaistuu lähivuosina

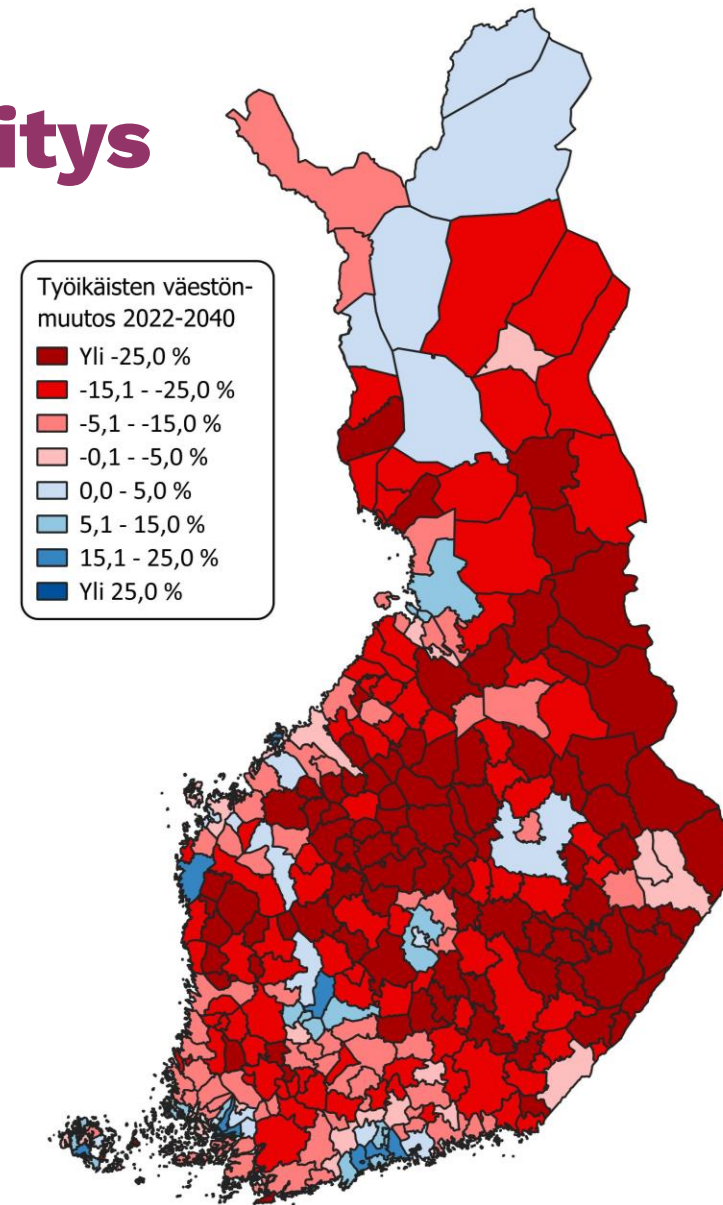
- VM:n painelaskelman mukaan 75 kunnan taseessa on kertynyttä alijäämää vuonna 2028
- Taseeseen kertyneet alijäämät painottuvat pieniin kuntiin, mutta joukossa on myös kaksi isoa kuntaa ja useita keskisuuria kuntia.
- Alijäämäisten kuntien lukumäärä kasvaa voimakkaimmin vuonna 2025.

Lähde: Kuntatalousohjelma, kevät 2024



Tuleva työikäisen väestön kehitys

- **Kansallisella tasolla työikäisen väestön kehitys on suhteellisen hillittyä.** Työikäinen väestö kasvaa kohtuullisesti.
- **Haasteena on aluetason kehitys:** työikäinen väestö keskittyy suurimmille kaupunkiseuduille.
- **75 prosentissa kuntia edes maahanmuutto ei muuta väestökehitystä merkittävästi.**
Lisäyksen tulisi siis olla valtavaa.
”Pitovoiman” vieraskielisten ryhmässä täytyisi kasvaa merkittävästi näissä kunnissa.



Lähde: MDI Väestöennuste 2022

**Työikäisen väestön kehitys,
Perusura 2022-2040**

**Kunnan rooli
muuttuu.
Kuntien väliset
erot kärjistyvät
entisestään.**

**Kuntaliitto
vaikuttaa
ja tukee.**

